

aan DG
cc CPO, directeur BSB, hoofd BIA
van FG en plvFG

onderwerp Jaarverslag 2024
datum 21 februari 2025

Inleiding

In dit jaarverslag biedt de functionaris gegevensbescherming een samenvatting van de gegeven adviezen, waaronder de adviesparagrafen in stukken voor het directiebestuur, de adviezen aan de Directeur-Generaal, de decentrale adviezen, en de adviezen met betrekking tot DPIA's (gegevensbeschermingseffectbeoordelingen). Daarnaast rapporteert de FG over de voortgang van de toezichtsagenda voor 2024 en andere relevante bevindingen.

Belangrijke dossiers en aandachtspunten

De verplichting tot publicatie van statistieken die het CBS heeft, wordt gevoeliger indien de desbetreffende statistieken op een laag niveau zijn gemaakt, zoals in het geval van onderwijsrapportages op schoolniveau. Hoewel er voor publicatie op instellingsniveau een uitlaatklep is in de CBS-wet, ziet die vooral op de mogelijkheid statistieken te maken over domeinen waarin dominante partijen aanwezig zijn. Rapportages op instellingsniveau verhogen het risico van het optreden van rechtsgevolgen, het onthullen van kenmerken van individuen en stigmatisering van groepen. Daarnaast kunnen vraagtekens worden geplaatst bij de kwaliteit van dergelijke statistieken op basis van (zeer) kleine aantallen.

Rondom e-mailarchivering blijkt het CBS soms moeite te hebben met de afweging van compliance met verschillende wetten. Een typisch voorbeeld van botsing tussen wetten is te vinden in de handhaving van de Wet Open Overheid (WOO), de Archiefwet en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Waar WOO en Archiefwet vooral zien op het behoud van gegevens, gaat de AVG ook over tijdige verwijdering. Een 'one size fits all' benadering voor WOO-toegang en archivering is dan ook niet passend binnen het kader van de AVG. Het gedurende tien jaar bewaren van vrijwel alle e-mail doet geen recht aan de verschillende processen waarin e-mail een rol speelt, waaronder bijvoorbeeld vertrouwelijke communicatie met bepaalde functionarissen. Het zou beter zijn om de informatiehuishouding te verbeteren zodat het 'ophalen' van oude informatie niet langer afhankelijk is van het 'sleepnet' van een e-mailarchief.

Een belangrijk deel van de tweede helft van 2024 stond voor de FG in het teken van het dossier-PIAAC. In dit dossier leken samenwerkingspartners van het CBS op weg naar de publicatie van een omvangrijk bestand met onderzoeksuitslagen met een aanzienlijk onthullingsrisico. De lezing van betrokken partijen liep dermate uiteen, en de publicatiedeadline kwam zo dichtbij, dat de FG heeft besloten de casus ter consultatie voor te leggen aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Deze heeft vervolgens besloten te interveniëren richting het betrokken ministerie. Dit heeft in elk geval tot uitstel van de publicatie geleid. Een aantal lessen die uit het dossier kunnen worden getrokken, zijn:

- betrek tijdig het advies van relevante experts zoals de statistische beveiligingsexperts en de juristen en volg dat advies op;
- zorg voor CBS-controle over de microdata in de keten (bijv. door af te zien van fysieke dataverstrekking);
- zorg vanaf het begin van een traject voor volledige dossiervorming, ook over de contractuele afspraken tussen andere partijen in een samenwerkingsverband;
- toets het tegemoetkomen aan externe wensen grondig aan de CBS-wet inclusief lagere regelgeving, de AVG en het eigen CBS-beleid.

Adviezen bij notities voor het Directiebestuur (DB)

In het afgelopen jaar heeft de FG op de volgende DB-notities een advies gegeven (FG-paragraaf in de oplegger):

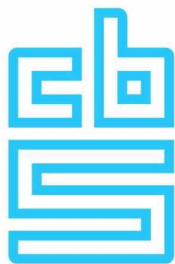
- Voortgangsrapportage agenda privacybescherming	– DB 16 april 2024
- Samenwerking CBS-KvK bij omtypering SBI	– DB 16 april 2024
- Advies aanpak IMS Tool	– DB 9 juli 2024
- Vertrouwensfuncties en VOG	– DB 23 juli 2024
- Actualisering Informatiebeveiligingsbeleid	– DB 24 september 2024
- Nota e-learning alle CBS medewerkers	– DB 8 oktober 2024
- Veiligstellen e-mails	– DB 8 oktober 2024
- Monitoring	– DB 15 oktober 2024
- DigiD en inlogbeleid	– DB 15 oktober 2024
- Stand van zaken beoordeling fysieke microdataleveringen	– DB 12 november 2024
- Levering DANS-bestanden	– DB 12 november 2024
- Dataclassificatie	– DB 19 november 2024
- Ontwikkelen Veilig Datadelen Omgeving (VDO)	– DB 10 december 2024

Adviezen aan de DG

In 2024 heeft de FG de volgende adviezen gericht aan de DG. Deze zijn terug te vinden in de werkrumte van de FG op intranet.¹

- Gespreksnotitie d.d. 18 januari 2024 over hogeresolutiestatistiek. In dit document gaat het om gedetailleerde beschrijving van individuen en instellingen op laag geaggregeerd niveau waardoor waarden een sterkere variatie gaan tonen. Daarmee gaat enerzijds het nut van het aggregaat verloren en nemen anderzijds de risico's op onthulling, groepsonthulling en stigmatisering toe. De vraag dringt zich dan ook op of het CBS mee moet gaan met de beweging (vraag) naar hogeresolutiestatistiek.
- Advies d.d. 30 januari 2024 over rapportages op schoolniveau. In dit advies maakt de FG zijn zorgen kenbaar over de kwaliteit van de statistiek en de onthullingsrisico's van rapportages op schoolniveau in een samenwerking tussen NRO en CBS. De FG adviseert een methodologische toets uit te voeren op het proces met de focus op de betrouwbaarheid en betekenis van deze statistiek. Op basis van de resultaten van dit onderzoek moet worden besloten wel of niet door te gaan met dit onderzoek.

¹ <https://cbsintranet/werkrumten/Privacy/Functionaris%20gegevensbescherming/default.aspx>.

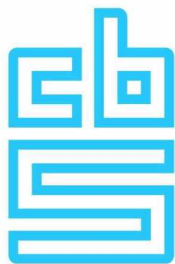
- Advies d.d. 26 april 2024 over omgang met inbreuken AVG bij het CBS. Hierin adviseert de FG de registratie en opvolging van incidenten (datalekken) in de eerste lijn te beleggen zodat de FG zijn wettelijk geborgde advies- en toezichtsrollen kan uitvoeren.
- Advies d.d. 27 augustus 2024 over onderwerp Samenhang screening, aanwijzing vertrouwensfuncties etc. Dit advies benadrukt het belang van (meta)beleid op gebieden die raken aan de gegevensbescherming, waarin verantwoordelijkheid, coördinatie, consultatie, besluitvorming, publicatie en communicatie zijn geregeld.
- Advies d.d. 2 september 2024 over PIAAC. Dit advies onderzoekt de verschillende scenario's voor het leveren van een PIAAC-publicatiebestand aan de OESO. PIAAC is een internationaal onderzoek dat in Nederland wordt uitgevoerd op basis van een steekproef van het CBS en in opdracht van ministerie van OCW en EZK. Het enige scenario dat overeind blijft is het scenario dat het CBS-beleid volgt, inclusief de standaarden voor statistische beveiliging die het CBS zichzelf (en degenen die gebruik maken van RA) oplegt.

Decentrale adviezen (adviezen gegeven aan een lijnmanager op een niveau onder de DG)

In 2024 zijn de volgende decentrale adviezen uitgebracht. Deze zijn terug te vinden in de werkruimte van de FG op intranet.²

- Advies d.d. 30 januari 2024 over meertaligheid in het aanschrijfmateriaal en voor de vragenlijsten. Dit advies richt zich op het plan om respondenten in verschillende talen aan te schrijven voor enquêtes. In dit advies wordt onder andere geadviseerd dat het doel van de aanschrijving in andere talen niet anders mag zijn dan het vergroten van de respons onder de populatie anderstaligen om een representatieve respons te bereiken.
- Advies d.d. 13 februari 2024 over schoolrapportages 2024. Het is de FG, gezien het advies van 30 januari 2024, niet duidelijk wat de toegevoegde statistische waarde is van deze 'hogeresolutiestatistieken'. Daarnaast ziet hij onthullingsrisico. De FG adviseert dan ook alle rapportages op schoolniveau te staken en te verschuiven naar een betekenisvolle aggregatieniveau. Daarnaast adviseert de FG in casu tegen teruglevering.
- Advies FG 1 juli 2024 inzake DANS-bestanden. In dit advies geeft de FG antwoord op een aantal vragen over de inhoud van en omgang met DANS-bestanden. Dit advies belicht waarom het CBS terughoudend moet zijn met de voortzetting van DANS-bestandsleveringen en deze waar mogelijk te vervangen door een beter controleerbaar alternatief.
- Advies d.d. 15 juli 2024 over het verzamelen van telefoonnummers voor de waarneemmodus CATI. Dit advies is bedoeld als input voor een eventuele interne verkenning bij het CBS van de mogelijkheden om naam-/nummerinformatie uit te vragen bij Vereniging COIN.
- Advies d.d. 2 augustus 2024 over de levering microdata t.b.v. basisregistratie Caribisch Nederland. Dit advies geeft antwoorden op vragen naar aanleiding van een onderzoek naar de mogelijkheden tot levering. Zolang het aggregaten betreft is een levering volgens de FG in beginsel toegestaan, met inachtneming van onthullingsrisico. Microdata zijn uitgesloten

² [Idem](#)

van levering. Het delen van de onderzoeksmethode met Caribisch Nederland en het bieden van ondersteuning behoren ook tot de mogelijkheden.

Adviezen op DPIA's

- Advies d.d. 18 januari 2024 over een door Vektis uitgevoerde DPIA m.b.t. gegevensleveringen aan het CBS.
- Advies d.d. 8 maart 2024 over de Pulse Survey.
- Advies d.d. 30 april 2024 DPIA over Besluit gegevensverwerking CBS.
- Advies d.d. 31 mei 2024 DPIA over Security Monitoring. Het advies geeft een elftal verbeterpunten, waaronder het benoemen van ook de niet direct identificerende gegevens die verwerkt worden, de belangen voor de verwerking en het risico van extern misbruik van de monitoringsdata.

Toezichtsagenda 2024

De punten voor de toezichtsagenda 2024 waren:

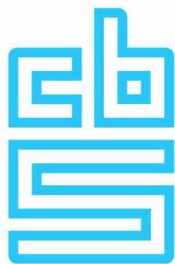
- Privacy information management: op welke manier toont het CBS aan 'in control' te zijn met betrekking tot de beginselen van gegevensbescherming zoals die in de AVG zijn neergelegd?
- Transparantie richting betrokkenen: voldoet het CBS aan de transparantievereisten richting betrokkenen (de groep van 18 miljoen inwoners van wie gegevens worden gewerkt en de groep van 2000 medewerkers)?
- Privacy by design: zijn er voor het CBS mogelijkheden het ontwerpproces van statistische processen in termen van gegevensgebruik, compartimentering en privacy-enhancing technologieën verder te optimaliseren?

Uit de constatering die op basis van de toezichtsagenda zijn gedaan, volgde in elk geval een advies over transparantie en verantwoording dat begin 2025 is uitgebracht aan de DG.

Overige werkzaamheden

De volgende, nadrukkelijk niet uitputtende lijst geeft een indruk van de typen werkzaamheden die de FG in 2024 verrichtte als onderdeel van zijn adviesfunctie:

- Leveren commentaar op het Handboek statistische beveiliging;
- leveren input voor de AP-brief over de rechtmatigheid van het leveren van data aan het CBS;
- advies aan de afdeling inkoop over issues rondom verwerkersovereenkomsten;
- advies over een dienst die het CBS afneemt (bij 5.1.2.f) waarbij gegevens van sollicitanten worden gebruikt voor herbenadering;
- delen visie op de kwalificatie van de term 'fraude' als persoonsgegevens;
- verzorgen van een training in het maken DPIA's voor het CBS;
- leveren input voor de 'Procedure toegang verlenen mailboxen';
- advies over het gebruik van een Blaise mailbox in de cloud;
- advies over het gebruik van Sedulanummers in het budgetonderzoek Caribisch Nederland;
- leveren input voor beleid over security monitoring;

- controleren van compleetheid lijst met verwerkersovereenkomsten en uitvraag deel van deze overeenkomsten;
- wederom input geven voor de nieuwe Veilig Datadelen Omgeving;
- adviseren over het samenwerkingsproject Zicht op ondermijning;
- adviseren over het opzetten van een data-uitwisseling met 5.1.2.f in het kader van pandemische paraatheid;
- leveren input bij diverse audits, waaronder de DSC-audit;
- beantwoorden verschillende vragen van de recruiters die gaan over o.a. hoe om te gaan met gegevens van sollicitanten;
- adviseren CPO over dataleveringen per email;
- kennismakingsgesprekken met hoofden bij verschillende hoofddirecties om de rol van de FG toe te lichten;
- adviseren over het herbenaderen van deelnemers van 5.1.2.f nadat de bewaartermijn van 2,5 jaar is verstreken;
- input geven in verschillende trajecten die het CBS aangaat in samenwerking met ODISSEI;
- adviseren over internationale gegevensoverdrachten via de cloud;
- deelname aan overleggen met MDS en RA-onderzoekers over een doelbindingsvraag bij een onderzoek naar oversterfte;
- adviseren over onderzoekers die via RA inloggen vanuit een land waar de EU-wetgeving niet geldt.